

Izjava ob postavitvi vetrnice na Tartinijevem trgu

Lena Penšek, Greenpeace Slovenija

*Danes smo se zbrali na Tartinijevem trgu, kjer se je zavrtela prva vetrnica v Piranu. Razpeli smo elise - jadra - prve Greenpeace vetrnice. Njeno glavno sporočilo je: **Slovenski veter moramo izkoristiti, a pomembno je, kako!***

V Greenpeace Slovenija podpiramo prehod na 100 % obnovljive vire energije. Glavni cilj energetske tranzicije naj bo ukrepati danes, in uporabiti tehnologije, ki so na voljo tukaj in zdaj, ne pa se zanašati na magično rešitev, ki bo ali ne bo stala na ozemlju Slovenije leta 2040.

Trenutno smo seznanjeni z zadnjim osnutkom Nacionalnega energetskega podnebnega načrta, v katerem je predvidenih novih 150 MW vetrne energije do leta 2030, kar v praksi pomeni, da bomo na celotno ozemlje Slovenije v naslednjih šestih letih postavili 30 vetrnic. Kar se najbrž ne sliši veliko, če nebi v zadnjih desetih letih postavili zgolj treh.

Jasno je torej, da bo tudi Slovenija morala odpreti vrata vetrnim projektom in da bo vetrna energija zagotovo, ne glede na druge projekte, del slovenske energetske prihodnosti.

*Mi smo danes tukaj zato, da apeliramo na **državo**, na potencialne **investitorje**, in na **občine**. Nujno je, da se jasno opredeli vloga in odgovornost vsakega izmed njih v vseh novih vetrnih projektih. Procesi so prezakomplicirani, odgovornosti niso jasno načrtane in tako imajo investitorji prosto pot, da stvari delajo po svoje, kar logično pripelje do nejevolje lokalnih prebivalcev.*

Javnomnenjske raziskave kažejo, da Slovenci smo naklonjeni vetrni energiji, a v javnosti velikokrat deluje drugače. Kje se torej stvari zalomijo, da smo v 10 letih od postavitve prve vetrnice uspeli postaviti le še dve? Kdaj torej pride do tistega trenutka, ko projekti iztirijo do te

mere, da propadejo? Slovenija je pri izkoriščanju vetrne energije namreč še vedno na repu držav Evropske unije.

V Greenpeace Slovenija se preteklega pol leta intenzivno ukvarjamo s situacijo vetrne energije v Sloveniji. Po naših ugotovitvah je neustrezna komunikacija z lokalnim prebivalstvom eden ključnih razlogov, zakaj prihaja do prekinitve projektov, slabe volje in do odpora lokalnih prebivalcev do postavitve vetrnic v njihovem lokalnem okolju.

V tem pogledu v Sloveniji vsekakor nismo unikum - nikjer v Evropi, pa je vetrnih polj postavljenih vseeno veliko več, si ljudje ne želijo vetrnice zraven svoje hiše. A izkušnje iz tujine kažejo, da obstajajo načini in kompromisi med novimi vetrnimi projekti in zadovoljstvom ljudi. Tako, da imajo ljudje možnost biti vključeni v nove projekte, najbolje v obliki možnosti solastništva, in vsaj tako da poteka o novih projektih z njimi transparentna, odprta in vključujoča razprava.

Naš apel gre torej državi, investitorjem in občinam:

Prvič, država je tista, ki mora jasno začrtati kakšno vetrno energijo želimo, kakšne investitorje želimo privlačiti, in kako bodo v nadaljnjih projektih slišani in vključeni tisti, na katere bo postavitve vetrnic najbolj vplivala - lokalni prebivalci.

Ugotovili smo, da je ena izmed glavnih skrbi lokalnega prebivalstva oddaljenost vetrnic od naselij. Tu mora svojo nalogo opraviti država in čimprej jasno definirati minimalno oddaljenost od naselja - to področje je trenutno zakonodajno neurejeno in brez državnih predpisov so ljudje tako prepuščeni dobri volji investitorja. Investitor ne sme samovoljno določati, kje bo gradil, ker je pač tam slučajno največ vetrnega potenciala, če je to v bližini hiš in naselij.

Nujno mora tukaj država odigrati svojo vlogo in zaščititi svoje državljane na način, da investitorji hkrati ohranijo interes po investiranju v projekte na našem ozemlju.

Drugič, potencialne investitorje pozivamo, da prenehajo z načrtovanjem projektov na lastno pest, preden so jasno načrtovani načini komuniciranja in vključevanja lokalne skupnosti.

Pomembno je, da so ljudje slišani. Ljudje ne smejo imeti občutka, da nekdo nekaj počne za njihovim hrbtom, da jih nekdo vleče za nos.

Verjamem, nihče od nas ne bi z veseljem podprl kakršnegakoli že projekta v svojem lokalnem okolju, če bi pri tem imel občutek, da ga nekdo izkorišča za lastne kapitalske interese.

In tretjič, pomembno vlogo pa tukaj igrajo tudi občine, saj se mora na vseh ravneh odločanja spodbujati lokalno prebivalstvo k prepoznavanju potenciala v njihovih občinah ter jim predstaviti tudi vse možne modele aktivnega vključevanja v strukture odločanja, lastništva in upravljanja z vetrno energijo v njihovi okolici. Tukaj pomembno vlogo igrajo župani.

Zadružni model je zagotovo ena najprimernejših oblik vključevanja lokalnega prebivalstva, saj je moč odločanja porazdeljena med člane enakomerno, ne glede na lastniški delež, kot je denimo sončna zadruga v Hrastniku. Takšni modeli vključevanja lokalnih prebivalcev, in najlažje to storijo prav občine, ne pomenijo dolgoročno le nižjih položnic za občane ampak tudi številne druge koristi kot na primer reševanje problema energetske revščine v teh skupnostih. Zato tudi ljudem, ki živijo na območjih z vetrnim potencialom sporočamo, da lahko s sodelovanjem skupaj ustvarimo projekte, ki bodo koristili predvsem njim, ne pa samo interesom investitorjev in države.

*Takšnih modeli vključevanja prebivalstva omogočajo, da ljudje vzamejo moč v svoje roke - kar želimo simbolično pokazati z današnjo akcijo - **ljudi, ki so moč vzeli v svoje roke.***

Zato torej še enkrat poudarjamo - država, investitorji, občine - to je poziv za vas: pristopite iskreno, vključite ljudi in naredimo vse, kar je v naši moči, da v naslednjem desetletju resnično izkoristimo potencial obnovljivih virov energije v Sloveniji.